

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat
Mr. Drs. M.A.M. Adriaansens
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Per e-mail: ministerezk@minezk.nl

Onderwerp
Inbreng internetconsultatie wijziging
Handelsregisterbesluit 2008

Datum
21-03-2022
Ons kenmerk
2022/0018/JG/PC/RG

Geachte minister Adriaansens,

Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) heeft met belangstelling kennisgenomen van de conceptwijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 inzake de afscherming van bezoekadressen op verzoek. Deze conceptwijziging is op 21 februari jl. in consultatie gegaan.

Door middel van onderhavige wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 kunnen (vertegenwoordigers van) ondernemingen of rechtspersonen een verzoek indienen om hun geregistreerde bezoekadres af te schermen voor inzage wanneer er sprake is van een concrete dreiging. Daarnaast beoogt deze wijziging preventieve afscherming mogelijk te maken voor bepaalde bedreigde beroepsgroepen, wanneer het vestigingsadres gelijk is aan het woonadres. Uit de toelichting blijkt dat journalisten, politici en (bepaalde) wetenschappers (in ieder geval) voor preventieve afscherming in aanmerking kunnen komen.

Het College ziet deze wijziging en in het bijzonder de mogelijkheid tot preventieve afscherming als een stap in de goede richting en als een belangrijke aanvulling op bestaande mogelijkheden. Het College vreest echter dat niet iedereen die bescherming nodig heeft in aanmerking zal komen voor afscherming binnen het voorgestelde systeem op basis van een verzoek. Het College adviseert u dan ook om te kiezen voor een systeem waarin iedere zpp'er, ongeacht tot welke beroepsgroep diegene behoort, een verzoek kan doen tot afscherming, zonder dat de verzoeker moet aantonen dat er sprake is van een concrete dreiging. Op het moment dat er een concrete dreiging is, is het immers al te laat. Het College komt tot dit advies op basis van twee argumenten die hieronder zullen worden toegelicht.

Afbakening van de beroepsgroepen die in aanmerking komen voor preventieve afscherming is lastig

Het College vraagt zich af op basis van welke criteria in de praktijk wordt bepaald welke beroepsgroepen voor preventieve afscherming in aanmerking komen, zonder dat daarbij personen die bescherming zouden moeten genieten alsnog buiten de boot vallen. Het is niet evident wanneer iemand tot een beroepsgroep hoort. Zo spreekt de toelichting over journalisten, maar er bestaat in Nederland geen sluitende definitie van wie een journalist is. In de toelichting wordt daarbij ook verwezen naar beroepsverenigingen, maar hoe wordt de bescherming geregeld voor bijvoorbeeld journalisten die geen lid zijn van een beroepsvereniging? Eveneens wordt in de toelichting gesproken over ‘bepaalde’ wetenschappers. Het is voor het College niet duidelijk welke wetenschappers daardoor in aanmerking komen voor afscherming. Aangezien het lastig is om beroepsgroepen af te bakenen, bestaat er een reëel risico dat mensen daardoor buiten de boot vallen. Ook vraagt het College zich af of de regeling voldoende flexibiliteit zal bieden om ‘nieuwe’ bedreigde beroepsgroepen snel te kunnen erkennen. Aan het begin van de coronacrisis waren virologen immers ook geen bedreigde beroepsgroep, maar dat werden zij in zeer korte tijd wel.

Voorwaarden voor afscherming zijn disproportioneel zwaar

Uit de toelichting blijkt dat u heeft afgezien van een generieke afscherming van beroepsgroepen die blootstaan aan waarschijnlijke dreiging vanwege de moeilijke uitvoerbaarheid van een dergelijke maatregel. Vanuit mensenrechtelijk perspectief is een generieke afscherming niet noodzakelijk, zo lang de persoonlijke levenssfeer van bedreigde journalisten, politici en wetenschappers op andere manieren voldoende gewaarborgd is. De voorgestelde wijziging van het Handelsregisterbesluit vereist dat de verzoeker moet aantonen dat er sprake is van een dreiging die afscherming nodig maakt vanwege de veiligheid van een of meerdere personen. De verzoeker kan dat aantonen door bijvoorbeeld een aangifte of een melding bij de politie te overleggen. Daarbij moet bij het verzoek ook blijken dat de afscherming effectief is. Het College is van mening dat de voorwaarden voor afscherming disproportioneel zijn. Uit onderzoek blijkt dat de meldingsbereidheid bij veel bedreigde beroepsgroepen zoals journalisten, politici en wetenschappers laag is.¹ Op basis van welke criteria beoordeelt de Kamer van Koophandel of het bewijs van een (be)dreiging voldoende is?

Uit de toelichting blijkt ook dat tot preventieve afscherming wordt besloten in samenspraak met de betreffende beroepsorganisatie, die wordt betrokken bij het vaststellen van de beroepsmatige activiteit van de verzoeker, de waarschijnlijkheid van de dreiging en het daarvoor te leveren bewijs. Echter, het doel van preventieve afscherming zou volgens het College juist moeten zijn dat het niet komt tot een concrete dreiging. Daarnaast krijgt de beroepsorganisatie

¹ Zie bijvoorbeeld, T. Van Hal & L. Klein Kranenburg, Agressie en bedreiging richting journalisten 2021, I&O Research in opdracht van PersVeilig, rapportnummer 2021/129, mei 2021.

een rol in het vaststellen van de bewijslast waaraan een verzoeker moet voldoen. Het College vraagt zich af wat er gebeurt in de situatie dat een verzoeker niet tot een beroepsorganisatie behoort en dus geen uitvoeringsafspraken kan maken.

Tot slot zet het College zijn vraagtekens bij het vereiste dat het af te schermen adres niet zomaar op andere plekken vindbaar mag zijn. Voorstelbaar is immers dat het adres op andere plekken te vinden is, bijvoorbeeld doordat het in het verleden openbaar in het Handelsregister heeft gestaan. Het College vindt deze eis te belastend voor de verzoeker.

Indien u het op prijs stelt, dan is het College van harte bereid om deze brief mondeling toe te lichten. Voor nadere vragen of een toelichting kunt u contact opnemen met Phoebe Cox, beleidsadviseur, via p.cox@mensenrechten.nl of 0625055081.

Met vriendelijke groet,

drs. Jacobine D. C. Geel
Voorzitter